

Jongeren berechten jongeren

Ahmed Marcouch (PvdA) wil jeugdrechtbanken invoeren (Spitsnieuws 4/11/2011).^{1,2} Samen met CDA en GL heeft hij daartoe in de Tweede Kamer een motie ingediend.³ Wat hij bedoelt is niet een 'juvenile court', maar een 'peer court' (ook wel 'teen court' of wel 'youth court' genoemd): jongeren die zich aan kleine vergrijpen schuldig hebben gemaakt, worden door jongeren berecht.⁴ Volgens de indieners is dit soort rechtspleging in de V.S. zeer effectief gebleken. De recidive van aldus berechte 'first offenders' is namelijk lager dan die van jeugdige wetsovertreders wier zaak door de politierechter (c.q. door functionarissen van het bureau HALT) is afgedaan. Er wordt overigens niet toegelicht of de wetsovertredingen in de vergelijkingsgroep even zwaar waren, noch of recidivisten in die groep buiten beschouwing zijn gelaten.

Op verzoek van staatssecretaris Teeven is de motie aangehouden, onder de toezegging dat hij de haalbaar- en wenselijkheid serieus zal onderzoeken en dat hij binnen drie maanden met een reactie zal komen. Inmiddels hebben de HALT-bureaus en de Raad voor de Rechtspraak al laten weten dat ze de voorgestelde denkrichting interessant vinden (Nu.nl 6/11/2011).⁵

Marcouch c.s. opteren voor een bepaalde variant van het *youth court*, waarbij de schuld al door volwassen functionarissen is vastgesteld en waarbij jongeren zich dus uitsluitend met de straftoemeting bezighouden. Een vreemde keuze is dan dat juryrechtspraak door Marcouch niet wordt uitgesloten.¹ In 53% van de Amerikaanse *youth courts* wordt de rechterfunctie door een volwassene vervuld, terwijl slechts 31% van de *youth courts* met een Peer Jury Model werken.^{4,6}

Een opvallend gegeven is trouwens dat slechts 42% van de *youth court programma's* met het Amerikaanse justitieapparaat verbonden is en dat 36% daarentegen aan scholen is opgehangen.⁴ In vele programma's wordt ook overtreding van de schoolregels berecht.

Behalve geringere recidive, noemen Marcouch c.s. drie andere argumenten ten gunste van hun voorstel:³ (a) dat een HALT-afdoening aan effectiviteit zou kunnen winnen als de dader zich voor leeftijdgenoten moet verantwoorden; (b) dat dit een belangrijk opvoedkundig effect op alle betrokken jongeren heeft (dus ook op jongeren die niet als dader bij de procedure betrokken zijn); en (c) dat jongeren na een training lid kunnen worden van zo'n 'jeugdrechtbank', waardoor ze "net als de dader ook meer respect zullen krijgen voor politie en justitie."

Eventuele schaduwzijden worden door de indieners *niet* genoemd. Kunnen de jeugdige daders zich door een *professionele advocaat* laten bijstaan? Hoe wordt voorkomen dat de rechtspleging door het ontbreken van juridische professionals een *populistisch karakter* krijgt? Hoe wordt *onafhankelijke oordeelsvorming* gewaarborgd, zodanig dat de betrokken jongeren niet door elkaar of door volwassenen onder druk worden gezet?

En hoe wordt *de rechtsgelijkheid* enigszins gegarandeerd, zodat soortgelijke overtredingen ook een gelijke strafmaat krijgen? Ik zou me bijvoorbeeld kunnen voorstellen dat jongeren vanuit hun leeftijdgebonden waardensysteem geneigd zijn diefstal ten nadele van een schoolgenoot strenger te straffen dan diefstal ten nadele van een willekeurige generatiegenoot, diefstal van begeerlijke sportschoenen strenger dan diefstal van een statusloze damesfiets (ook al heeft deze dezelfde handelswaarde), tentamenfraude veel strenger dan het vervalsen van een identiteitsbewijs om sigaretten of drank te kopen.

En ten slotte waren er nog die kritische juristen die een *rechtsfilosofische vraag* opwierpen: hoe ver wil men gaan in de verschuiving van algemeen geldend recht naar juridische soevereiniteit in eigen kring (ook wel gildedwang of sharia genoemd)?⁷ Of hoe ver wil men gaan van algemene rechtspraak naar groepsrechtspraak?⁸

Wes Holleman

weblog onderwijs 8-11-2011

<http://www.onderwijsethiek.nl>

¹ <http://www.ahmedmarcouch.nl/news/198/57/Jeugdrechtbank-Jongeren-straffen-jongeren/>

² <http://www.spitsnieuws.nl/archives/binnenland/2011/11/jongeren-straffen-jongeren> (4/11/2011).

³ <http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/verslagen/verslag.jsp?vj=2011-2012&nr=18> (plenaire vergadering 2/11/2011); <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/dossier/33000-VI/kst-136947> (motie 33000-VI, nr. 26).

---

⁴ http://www.youthcourt.net/?page_id=24

⁵ <http://www.nu.nl/politiek/2660672/teeven-bekijkt-berechting-tieners-leeftijdsgenoten.html> (6/11/2011).

⁶ Bijvoorbeeld in Colonie (N.Y.), met dank aan CynicalBastard (onze eindnoot 8). Zie *Time Magazine US* 11/7/2005 (URL: <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,1081372,00.html>).

⁷ <http://www.onderwijsethiek.nl/?p=1842>

⁸ CynicalBastard: *'Wat een ontzettend mooie opmaat naar andere mogelijke subgroep-voor-eigen-subgroep rechtbanken! Speciale rechtbanken voor katholieken, bejaarden, gehandicapte lesbiërs met een donkere huidskleur, mosli... oh... [sarcasm off]'* (lezersreactie op krantebericht; URL: zie eindnoot 2).